

Pla de formació docent del professorat de la Universitat Jaume I

-

2024 - 2027

Aprovat pel Consell de Govern núm. 2 de 27 de febrer de 2024



1. Presentació

La formació de l'estudiantat és una de les missions prioritàries de la universitat. En aquest sentit, la Universitat Jaume I (UJI) manté un compromís ferm amb la qualitat dels estudis i de la docència, tal com s'arregla en els seus Estatuts i en el Model Educatiu de l'UJI. Per tal de garantir una docència de qualitat, resulta fonamental **la formació docent i el desenvolupament professional del professorat** en el conjunt de competències docents i en les diferents etapes de la seua trajectòria professional.

L'actual Llei orgànica 2/2023, del sistema universitari (LOSU), estableix que les universitats han de garantir la formació docent inicial i continuada del seu professorat i disposar de diferents plans en el marc de la seua planificació estratègica. En aquest sentit, el Pla d'Acció de Govern de la Universitat Jaume I (2023-2026) estableix entre els seus objectius enfortir els programes de formació del professorat i impulsar la creació i generació de materials docents i recursos educatius en obert.

Així mateix, les universitats han de portar a terme un procés de transformació digital per al qual necessàriament el professorat requereix desenvolupar una adequada competència digital docent, tal com es recull en el Pla UJI Digital. Aquest Pla s'alinea també amb altres documents estratègics de l'UJI, com ara el Codi Ètic, el III Pla d'Igualtat, el Pla de Salut Integral, el Pla d'Internacionalització o el Pla de Responsabilitat Social Universitària orientat als Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), entre altres.

Mitjançant aquest **Pla de Formació Docent del professorat de la Universitat Jaume I 2024-2027** es pretén disposar d'un full de ruta compartit per al desenvolupament docent del professorat que atenga els diferents moments temporals, àmbits de responsabilitat i perfil docent (inicial, permanent i de gestió docent), així com les diferents competències que configuren la seua activitat docent, i promoure un aprenentatge actiu de l'estudiantat, en un món especialment digital, i la necessària reflexió i innovació educativa.

2. Marc i àmbits de formació docent del professorat de l'UJI

Els marcs de desenvolupament docent són un element essencial per a la formació i la millora educativa en la universitat, ja que defineixen d'una manera global l'activitat docent i afavoreixen el procés continu de millora del professorat, així com la mateixa reflexió docent. A la Universitat es prenen com a referència per a la definició del marc propi de desenvolupament docent aquests dos documents principalment: el **Marc de desenvolupament acadèmic docent (MDAD)** i el **Marc de competència digital docent (DigCompEdu)**.

Per una banda, el MDAD és un marc impulsat per la xarxa estatal de docència universitària (REDU). Es tracta d'un mapa orientat al desenvolupament professional docent del professorat que tracta de definir el que significa la bona docència universitària i les fites que cal anar assolint al llarg de la carrera universitària. Aquest marc s'estructura en tres blocs principals: (1) Currículum: què ensenyem?; (2) Processos: com ensenyem? i com aprenem?; i (3) Fonaments: per què fem el que fem? Aquests blocs es desglossen en quinze dimensions, com ara l'aprenentatge actiu i col·laboratiu, la interacció professorat-estudiantat, l'avaluació com a aprenentatge, o la millora i la innovació educativa, entre d'altres. En els darrers anys, a l'UJI hem alineat el programa DOCENTIA i les enquestes del professorat a aquest marc de referència i, per tant, resulta essencial que la formació i el desenvolupament docent del professorat també segueixen aquesta línia.

Per altra banda, el DigCompEdu, impulsat pel Joint Research Centre (JRC) de la Comissió Europea, ha estat adoptat en l'àmbit internacional com a referència per al desenvolupament docent del professorat en un món cada vegada més digital. Aquest marc defineix vint-i-dos competències organitzades en sis àrees: (1) Compromís professional; (2) Recursos digitals; (3) Ensenyament i aprenentatge; (4) Avaluació; (5) Empoderament de l'estudiantat; i (6) Desenvolupament de la competència digital de l'estudiantat. Cadascuna de les competències es divideix en diferents nivells d'assoliment seguint el Marc Europeu Comú de Referència per a les llengües (MECR) (A1-A2: inicial; B1-B2, intermedi; i C1-C2: avançat). Aquest marc s'ha adoptat, per a l'àmbit estatal, per la CRUE (2022) com a referència per a l'anàlisi de les competències digitals del professorat universitari, i també a la Universitat Jaume I com a element de referència, tal com es recull en el Pla UJI Digital.

Partint d'aquests dos marcs, a continuació es detallen els cinc principals àmbits i els dotze elements que conformen el **marc de formació docent del professorat de l'UJI**, que es farà servir com a referència per al disseny dels diferents programes de formació docent.

1. Compromís professional	2. Planificació i disseny	3. Ensenyament i aprenentatge	4. Avaluació i retroacció	5. Innovació i millora docent
1.1. Comunicació i col·laboració 1.2. Entorns i espais d'aprenentatge 1.3. Valors i compromís social	2.1. Planificació de la docència 2.2. Disseny de materials docents	3.1. Metodologies actives i participatives 3.2. Metodologies experiencials i d'investigació 3.3. Metodologies cooperatives i solidàries	4.1. Avaluació per a l'aprenentatge 4.2. Avaluació de resultats	5.1. Innovació educativa 5.2. Reflexió i millora docent

Figura 1. Àmbits del marc de formació docent del professorat de l'UJI

1. Compromís professional:

- **1.1. Comunicació i col·laboració:** habilitats comunicatives, estratègies i eines per a la comunicació i la col·laboració presencial o en línia, disseny i ús de presentacions o docència en diferents llengües.
- **1.2. Entorns i espais d'aprenentatge:** gestió de l'Aula Virtual de la Universitat Jaume I i ús segur, eficient i responsable dels recursos digitals de l'UJI per a l'ensenyament i aprenentatge, incloent-hi la intel·ligència artificial (IA).
- **1.3. Valors i compromís social:** docència amb perspectiva de gènere, atenció a la diversitat, inclusió i promoció de la salut a l'aula, la cooperació, la sostenibilitat i de les competències socioemocionals.

2. Planificació i disseny:

- **2.1. Planificació de la docència:** disseny curricular i programació de la docència presencial, semipresencial i en línia, planificació d'assignatures i d'activitats, actualització de guies docents i desenvolupament de competències i dels resultats d'aprenentatge.
- **2.2. Disseny de materials docents:** creació i ús de recursos educatius oberts en la docència, disseny de materials interactius, disseny universal de l'aprenentatge (DUA) i accessibilitat, creació de materials amb eines audiovisuals.

3. Ensenyament i aprenentatge:

- **3.1. Metodologies actives i participatives:** classes dinàmiques i participatives amb eines digitals, estratègies de ludificació, classe inversa (*flipped classroom*), etcètera.

- **3.2. Metodologies experiencials i d'investigació:** aprenentatge basat en el treball (*work-based learning*), aprenentatge per projectes, jocs de rol, simulacions, treballs en grups d'investigació, pensament per al disseny (*design thinking*), etc.
- **3.3. Metodologies cooperatives i solidàries:** aprenentatge cooperatiu, comunitats d'aprenentatge, *Collaborative Online International Learning* (COIL), clubs de lectura, aprenentatge-servei (ApS).

4. Avaluació i retroacció:

- **4.1. Avaluació per a l'aprenentatge:** acompanyament de l'estudiantat, tutorització i retroacció efectiva, portafolis i rúbriques per a la reflexió, avaluació continuada i formativa, coavaluació i avaluació autèntica.
- **4.2. Avaluació de resultats:** disseny de rúbriques per a l'avaluació d'artefactes, desenvolupament de competències (coneixements, habilitats i actituds), models alternatius d'avaluació presencial i en línia.

5. Innovació i millora docent:

- **5.1. Innovació educativa:** tècniques d'innovació i investigació en docència universitària, metodologies d'investigació-acció, i d'investigació basada en el disseny educatiu (DBR), disseny i gestió de projectes d'innovació.
- **5.2. Reflexió i millora docent:** les competències docents, *Scholarship of Teaching and Learning* (SoTL), espais i comunitats presencials i virtuals d'intercanvi de bones pràctiques docents, estratègies i recursos per al treball i la coordinació docent.

3. Programes i accions de formació docent

A continuació, es descriuen els diferents **programes i accions de formació docent** del professorat de la Universitat Jaume I que atenen els diferents moments temporals i àmbits de responsabilitat de l'activitat docent i els diferents àmbits i elements competencials descrits anteriorment.

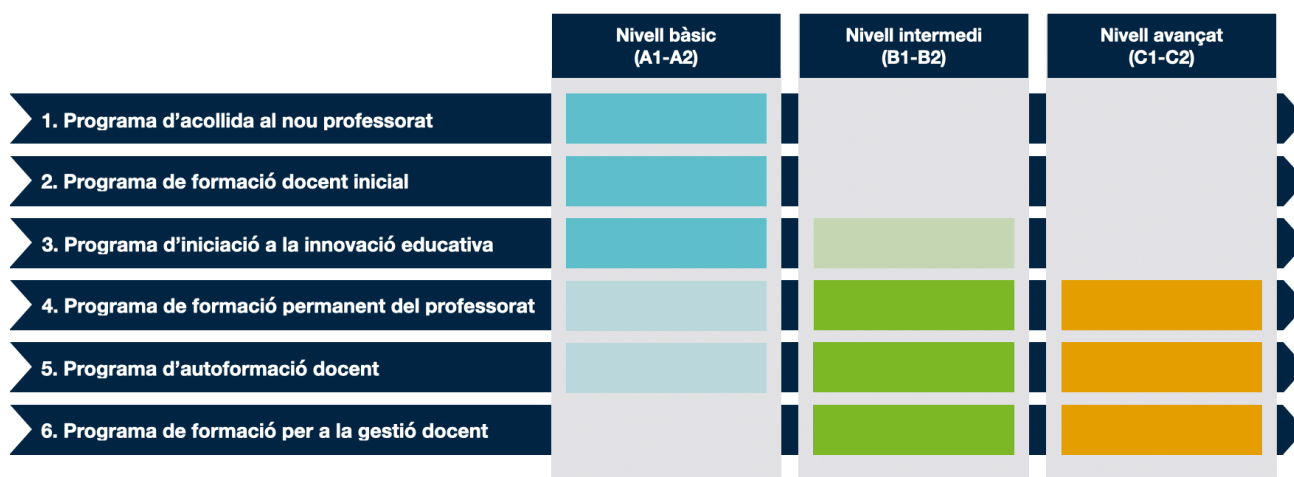


Figura 2. Programes de formació docent del professorat de l'UJI i nivells de referència

3.1. Programa d'acollida al nou professorat

Programa de recepció i acompanyament per al professorat (personal investigador en formació amb *venia docendi*, professorat associat i substitut, així com altre professorat laboral o permanent) que s'incorpora per primera vegada a la docència de l'UJI. Es tracta d'un programa senzill que pretén oferir a aquest nou professorat els coneixements bàsics sobre el funcionament de l'UJI, així com alguns recursos per als primers dies de docència a la Universitat.

Entre altres, en aquest programa s'ofereixen les següents accions:

- Curs d'autoformació per als primers dies de docència a l'UJI, amb informació bàsica sobre l'ús de l'Aula Virtual, planificació de la docència, metodologies i avaluació de l'estudiantat.
- Guia bàsica en línia per al personal docent i investigador.
- Espais virtuals de suport per a ajudar a resoldre els dubtes relacionats amb la docència, atès principalment per la Unitat de Formació i Innovació Educativa (UFIE) i el Centre d'Educació i Noves Tecnologies (CENT).
- Informació sobre els diferents programes de formació docent del professorat de l'UJI.

Aquest programa té una durada aproximada de 12 hores i se certifica en superar el curs d'autoformació.

3.2. Programa de formació docent inicial

Programa d'iniciació a la docència destinat a tot el professorat ajudant doctorat (obligatori, segons la LOSU, en el seu primer any de contracte), personal investigador amb *venia docendi*, professorat associat i substitut, així com altres figures amb tres o menys anys de contracte i docència oficial en POD.

Amb aquest programa es pretén: (1) Integar el professorat en les dinàmiques de la Universitat; (2) Formar en les diferents competències docents; (3) Assessorar el professorat en el procés de planificació, desenvolupament i avaluació de les assignatures; (4) Fomentar la cultura de la formació continuada; i (5) Facilitar la relació, intercanvi i col·laboració entre el professorat per a promoure els processos de reflexió i millora docent.

Aquest programa es durà a terme al llarg d'un curs acadèmic i s'estructura en les següents accions formatives:

- Cursos de formació bàsica per a la docència.
- Tutorització i assessorament per a l'anàlisi i reflexió sobre la pròpia pràctica. En aquesta acció té un paper fonamental el professorat tutor, que acompanya el novell en tot el procés.

Aquest programa té una durada aproximada de 75 hores. Se certifica si se superen els diferents cursos de formació bàsica i es lliuren els productes del procés de tutorització. Així mateix, dona accés directe al Programa d'iniciació a la innovació educativa.

3.3. Programa d'iniciació a la innovació educativa

Programa de formació inicial en investigació i innovació educativa destinat especialment al professorat novell que ha superat el Programa de formació docent inicial.

Amb aquest programa es pretén: (1) Introduir el nou professorat en els conceptes bàsics per a innovar i investigar a l'aula universitària; (2) Oferir eines i estratègies adaptades a les particularitats de l'UJI i les seues titulacions; (3) Formar en planificació i disseny de la innovació

educativa i en avaluació del canvi i el seu impacte; i (4) Donar suport i assessorament en el disseny de projectes d'innovació educativa.

Aquest programa es durà a terme al llarg d'un curs acadèmic i s'estructura en les següents accions formatives:

- Curs d'iniciació a la innovació educativa.
- Cursos complementaris d'entre l'oferta dels programes de formació permanent del professorat i d'autoformació docent.
- Disseny d'una proposta d'implementació i avaluació del canvi a l'aula.
- Tutorització i assessorament en l'elaboració de la proposta.

Aquest programa té una durada aproximada de 75 hores. Se certifica si se supera el curs d'iniciació a la innovació educativa i es lliuren els productes del procés de tutorització i difusió.

3.4. Programa de formació permanent del professorat

Aquest programa representa el nucli central de la formació continuada docent del professorat de la Universitat i, per tant, està obert a tot el professorat de l'UJI.

Amb aquest programa es pretén la formació docent i el desenvolupament professional del professorat en el conjunt d'àmbits de formació mencionats anteriorment: (1) Compromís professional, comunicació i col·laboració, entorns i espais d'aprenentatge i valors; (2) Planificació de la docència i disseny de materials docents; (3) Ensenyament i aprenentatge, mitjançant metodologies actives, experièncials i cooperatives; (4) Avaluació formativa i sumativa de l'aprenentatge i retroacció a l'estudiantat; i (5) Innovació, reflexió i millora docent.

Cada curs acadèmic es programaran i s'oferiran cursos i activitats formatives principalment en dos moments temporals: (1) maig-juliol i (2) setembre-novembre. L'oferta d'activitats formatives es configura a partir de l'anàlisi dels diferents àmbits i competències docents, les necessitats formatives detectades i els resultats de satisfacció de cursos previs analitzats per la Comissió de Formació Docent del Professorat, així com de la proposta d'activitats a instàncies dels vicerektorats, centres, departaments o serveis de la Universitat.

Les activitats formatives oferides en aquest programa poden ser presencials, semipresencials i en línia, tenen una durada mínima de 8 hores, i inclouen tutoria, retroacció i/o avaluació de l'activitat realitzada per a la seua certificació.

3.5. Programa d'autoformació docent

Aquest programa conforma l'oferta de cursos d'autoformació docent del professorat de l'UJI i recull, principalment, diferents iniciatives institucionals per al desenvolupament professional docent.

Entre altres, s'oferiran els cursos de formació digital en el marc del **projecte institucional ProDigital**, iniciativa coordinada per l'UJI i en la qual participa la resta d'universitats públiques

valencianes i que compta amb el finançament del Plan UniDigital i els fons europeus NextGeneration. Aquest projecte ofereix un portal d'autoavaluació i formació digital del professorat, d'acord amb els marcs europeus DigComp i DigCompEdu, amb recursos generats per les cinc universitats valencianes participants.

The logo for ProDigital, consisting of the word "ProDigital" in a dark blue, sans-serif font, centered within a light gray rectangular border.

També s'oferiran els cursos de formació del professorat generats en el marc del **consorci europeu European Digital UniverCity (EDUC)**, a través de l'EDUC University Teaching Academy. Es tracta d'un conjunt de cursos en línia per a la formació del professorat, tallers per a docents i comunitats de pràctiques, organitzades conjuntament per les universitats internacionals participants.



Les activitats oferides en aquest programa són principalment en línia, i poden ser completades de manera autogestionada pel professorat, de manera síncrona o asíncrona. Seran certificades i reconegudes com a activitats d'autoformació docent.

3.6. Programa de formació per a la gestió docent

Aquest programa està destinat a tot el professorat que té alguna responsabilitat o exerceix algun càrrec de gestió docent, com ara, vicerectorats, direccions acadèmiques, direccions de centre i departament o comissions de titulació, entre d'altres.

Amb aquest programa es pretén: (1) Formar en les diferents eines tecnològiques per a la gestió docent; i (2) Formar en els diferents procediments implicats en la realització d'aquestes tasques, com ara, gestió acadèmica i docent (actes, guies docents, matrícula, planificació i seguiment docent, etc.), aplicació de protocols, seguiment de la qualitat, anàlisi i explotació de dades i indicadors de gestió docent, o coordinació d'assignatures, pràctiques i treballs finals.

Les activitats oferides en aquest programa poden ser proposades per la Comissió de Formació Docent del Professorat, així com a instàncies dels vicerectorats, centres, departaments, o serveis de la Universitat.

4. Implementació i seguiment del Pla

Aquest Pla depèn de la Delegació de la Rectora per a la Transformació Docent, la Comunicació i la Direcció del Gabinet, en col·laboració amb el Vicerectorat d'Estudis i Formació Permanent, el Vicerectorat d'Ordenació Acadèmica i Professorat i el Vicerectorat de Cultura, Llengües i Societat.

La gestió ordinària del Pla correspon a la UFIE i al CENT en el marc de la Comissió de Formació del Professorat del Consell Assessor per a la Transformació Docent. Així mateix, els diferents programes i les accions de formació docent els avalua anualment el Consell Assessor per a la Transformació Docent de la Universitat Jaume I.



UJI UNIVERSITAT
JAUME I